

Załącznik 1. Analiza danych zastanych

Źródło	Fragment	Na jakie pytania badawcze odpowiada?	Uwagi
Młodzi 2020. W poszukiwaniu tożsamości Michał Boni.	„To zanurzenie młodej generacji (już dobrych kilkunastu roczników) w żywiole i stylu życia określanym przez Internet.”s.20	Co inspiruje nastolatków?	Internet.
j.w.	„Jeśli można wskazać strefy poszukiwania własnej podmiotowości, wyrazistego języka, świata obrazów i symboli określających to, jak się porozumiewam z innymi oraz blisko jakich wartości gotów jestem żyć i funkcjonować na co dzień – to obecność w sieci stała się dla młodych narzędziem do osiągnięcia tych celów.” s.20	Co jest ważne dla nastolatków?	To, co jest w sieci. Sieć jest opiniotwórcza.
j.w.	„...obecnie młodzi niewątpliwie żyją w świecie rozpadu dotychczasowych reguł i postaci rzeczywistości, co jest sprzężone z ograniczeniem rozumienia zachodzących zdarzeń oraz procesów. Niewyjaśnialność tego, co się dzieje, i brak łatwych narzędzi pozwalających zrozumieć niespodzianki zachodzących procesów gospodarczych, społecznych i kulturowych – to wszystko wpływa na zmniejszenie się poczucia bezpieczeństwa.”s.25	Co jest trudne dla młodzieży? Jakie mają obawy?	Brak poczucia bezpieczeństwa.
j.w.	„ W aurze populistycznych i ksenofobicznych nastrojów prowadzi to jednak do definiowania różnic nie jakoś czegoś twórczego, ale wspierającego plemienność, nawet jeśli jest to wieloplemienność. Cechę tej ostatniej stanowi wzajemne zamykanie się plemion na kontakt i próby zrozumienia, co w efekcie prowadzi do powstania nieprzekraczalnych granic między różnymi grupami społecznymi.” s. 26	Czy młodzież jest otwarta na inność?	Tworzy zamknięte grupy.
j.w.	„Przyszłość – zamiast być oczywistym zadaniem – staje się problemem.” s.27	Jakie są obawy?	Przyszłość.
j.w.	„Ostatnie lata zwiększyły świadomość dotyczącą kryzysu oraz katastrofy klimatycznej i środowiskowej.” 28	Jakie lęki?	Klimat, środowisko.

j.w.	„Dodatkowo w dzisiejszym świecie socjalizacja nie jest domeną domu rodzinnego czy systemu edukacji. Swoistymi „agentami socjalizacyjnymi” są również media społecznościowe czy nowe przestrzenie symboliczne, jak świat gier komputerowych, nie mówiąc oczywiście o tradycyjnych, jak grupy rówieśnicze”. s. 33	Jak przebiega socjalizacja?	Nie tylko dom, media społecznościowe. Wiele źródeł
j.w.	Cały system socjalizacyjny młodzieży – szkoła, media, grupy rówieśnicze, rodzina – de facto sprzyja patologizacji relacji między płciami, rodzi przemoc i nierówności, wzmacnia stereotypy i uprzedzenia, zamiast je neutralizować. s.33	Co jest trudne? Jak wygląda równość płci?	Patologizacja. Przemoc.
j.w.	„Badania potwierdzają, że 57% uczniów w wieku 11–17 lat jest narażonych na przemoc rówieśniczą w praktyce, co oczywiście niszczy ich samoocenę i podważa poczucie bezpieczeństwa.” s.34	Co jest trudne dla młodzieży? Doświadczenia młodzieży.	Przemoc rówieśnicza.
j.w.	„...formy przemocy występują z podobnym nasileniem w szkołach wiejskich, w małych miasteczkach, jak i w dużych miastach. W rezultacie rodzi się wzorzec aprobaty dla „atrakcyjności męskiej przemocy”. W oparciu o stereotypy kształtują się wzorce męskości i kobiecości”. S.36	Co jest trudne?	Przemoc. Stereotypy ról płciowych.
j.w.	prawie 60% młodych między 11. a 17. rokiem życia doświadcza przemocy rówieśniczej, a 40% przemocy ze strony bliskich dorosłych. S.37	Co jest trudne?	Przemoc.
O dobrej współpracy Z młodzieżą W bibliotece.	„Zaproponuj aktywności na poznanie i zapamiętanie imion, pierwsze zabranie głosu na forum, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa.”	Jak sprawić, by młodzież czuła się bezpiecznie?	Poznanie.
j.w.	Sprawdź, jakie oczekiwania i obawy/przeszkody mają młodzi ludzie w grupie, z którą pracujesz. Możesz poznać obawy, które ułatwią Ci pracę - np. ktoś czeka na ważną wiadomość (i zerka na telefon), ktoś chce wyjść wcześniej, bo nie ma innego autobusu do domu (ale wstydzi się o to zapytać) itd.	Dlaczego ktoś nie słucha?	Kwestie zewnętrzne. Poznanie „chwilowych” obaw.

j.w.	Ustal wspólnie z młodzieżą pewien rodzaj kontraktu, umowy z zasadami, jakie będą obowiązywać na czas wspólnej pracy.	Jak skutecznie pracować?	Ustalić jasne zasady.
j.w.	<p>Motywacja zewnętrzna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przychodzę po lekturę, przychodzę na lekcję biblioteczną z całą moją klasą, zapisali mnie rodzice, nauczyciel kazał się zgłosić...</i> • motywacja zewnętrzna niejednokrotnie inicjuje kontakt młodego człowieka z biblioteką, ale często nie jest wystarczająca <p>motywacja zewnętrzna nie sprawi, że młody człowiek zostanie w bibliotece na dłużej...</p>	Jak młodzież do nas trafia?	Często z powodu okoliczności zewnętrznych.
	<p>Motywacja wewnętrzna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przychodzę, bo chcę... bo robię tu...</i> • młodzież jest nie tylko odbiorcą działań, ale sama je wymyśla, współtworzy, animuje • oferta biblioteczna nie "dla" młodzieży ale "z" młodzieżą 	Jak zatrzymać młodzież?	Młodzież współtworzy.
j.w.	<ul style="list-style-type: none"> • projekty odpowiadające zainteresowaniom • działania nowatorskie, stawiające wyzwania • działania pozwalające rozwijać możliwości • działania, które są wzmacniające • projekty, na które ma WPŁYW i 100% uczestnictwa! • działania, z którymi czuje się powiązana. 	W co angażuje się młodzież?	Musi mieć wpływ na to, co się dzieje.

j.w.	Młodzież musi czuć, że wykorzystując swoje możliwości, może coś zmienić.	Jak dotrzeć do młodzieży?	Wie, że jest sprawcza.
j.w.	Młodzi ludzie muszą czuć się związani i wspierani przez innych ludzi, instytucje , idee, ruchy społeczne, organizacje, po to, aby móc wspólnie pracować nad danym wyzwaniem.	Jak pomóc młodzieży?	Wspierać.
j.w.	Dbając o relacje z młodymi ludźmi, zacieśniając więzi i stwarzając im poczucie bezpieczeństwa w realizacji własnych wyzwań, wspierasz ich uczestnictwo.	Jak wspierać młodzież.	Poczucie bezpieczeństwa.
j.w.	<ul style="list-style-type: none"> • SPACE - stworzenie bezpiecznej przestrzeni (fizycznej i emocjonalnej), w której każdy ma okazję do kształtowania opinii, wyrażania siebie i zabierania głosu. • VOICE - stworzenie dla każdej osoby szansy do zabierania głosu, wyrażania siebie. Taki dobór różnych metod pracy, aby zaangażować i usłyszeć wszystkich, również tych, którzy nie zabierają głosu (np. ze względu na nieśmiałość, bariery językowe, różne formy niepełnosprawności), włączanie, angażowanie, facylitacja. • AUDIENCE - punkt widzenia, zdanie jest słyszane, ma odbiorców. INFLUENCE - punkt widzenia, zdanie ma wpływ, jest realnie brane pod uwagę.	Jak wygląda pełne uczestnictwo młodzieży?	Bezpieczeństwo. Każdy może się wypowiedzieć i jego zdanie jest brane pod uwagę.
Prześladowanie rówieśnicze jako gra – konteksty, zasady i gracje	„Chociaż grupy kształtują wiele prospołecznych, pozytywnych atrybutów emocjonalnych i behawioralnych, to mogą również wykształcać negatywne wzorce zachowań, które prowadzą do postaw antyspołecznych. Osobista tożsamość i poczucie wartości dorastającego człowieka mogą być do tego stopnia zdominowane wpływem grupy rówieśniczej, że jego indywidualna	Co interesuje, cieszy i inspiruje nastolatków 12-15lat (6-8 klasa) z gminy Zawoja oraz co jest dla nich trudne	Zwracać uwagę na środowisko, na szkołę, na trendy wypracowywane w grupie

	autonomia zostaje znacząco naruszona (Rodkin, 2004).”		
Publikacja „Młodzież w bibliotece”	„Niestety zachowania polegające na świadomym, systematycznym, długotrwałym prześladowaniu, dręczeniu, gnębieniu, znęcaniu się, upokarzaniu lub wykluczaniu z grupy wybranej osoby lub osób jest w polskiej szkole zjawiskiem dotyczący około 54% uczniów szkół podstawowych i 36% uczniów szkół średnich (Przewłocka, 2015).”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ Duża część młodzieży może chcieć znaleźć alternatywne miejsce spotkania i szukania w akceptacji w BCK lub w Bibliotece, szczególnie Ci którzy mogą czuć się odrzuceni przez grupy rówieśnicze, nieakceptowani w szkolnej grupie
j.w.	„Badania wykazały, że uczniowie znęcają się nad innymi lub wspierają prześladowców w celu poprawy własnego statusu społecznego lub zabezpieczenia swojej pozycji wśród rówieśników (Gini, 2006). W związku z tym prześladowanie może służyć m.in. osiągnięciu dominującej pozycji. Należy jednak zaznaczyć, że nierównowaga siły w grupie jest uzależniona od relacji i kontekstu, a więc władza w grupie nie ma charakteru stałego.”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	Działania które mogą wprowadzać równowagę w danej grupie – może działania interwencyjne dla klas w szkołach w gminie Zawoja?
j.w	„Badania Garandea i in. (2014) wykazały, że wyższy poziom hierarchizowania wiązał się z wyższym poziomem przemocy pod koniec roku szkolnego.”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	Nasze działania powinny być nastawione na budowanie przestrzeni gdzie każdy może znaleźć miejsce dla siebie, nie ważne jaką rolę przyjmuje w społeczności klasowej
j.w	„Wyniki wskazują, że jakiegokolwiek odstępstwo od normy i brak	Chcemy dowiedzieć	Nasze działania powinny być

	<p>dopasowania w zakresie wyglądu, zachowania, podejścia do nauki, sytuacji rodzinnej czy finansowej może spowodować wykluczenie i w konsekwencji prześladowanie (Cranham, Carroll, 2003). Etykieta odmienności i dziwności staje się główną szkolną tożsamością ofiary (Merton, 1996), podzielaną przez wszystkich innych uczniów, co jest widoczne także w naszym badaniu. Nawet ci, którzy nie biorą aktywnego udziału w prześladowaniu, nie chcą kolegować się z ofiarą za względu na presję rówieśników (Hamarus, Kaikkonen, 2008).”</p> <p>„Jak pokazują badania etnograficzne (Evans, Eder, 1993; Merton, 1996), w momencie, gdy etykieta dziwnego i innego zostanie nadana uczniowi, a on/ona sam(a) zostanie uznany(-a) za ofiarę, następuje wykluczenie i odrzucenie przez rówieśników, a zmiana tej sytuacji jest praktycznie niemożliwa.”</p>	<p>jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie</p>	<p>nastawione na budowanie przestrzeni otwartej na „inność”, na ludzi wykluczanych w grupach rówieśniczych</p>
j.w	<p>„.... zwiększenie równowagi siły wśród uczniów w klasie może zmniejszyć liczbę przypadków przemocy. Po trzecie, należy pomagać uczniom przewyciężyć przyjęte skrypty zachowań, stwarzając na bieżąco odpowiednie bezpieczne sytuacje i kontekst.”</p>		
jw. str. 117	<p>„Zwracanie uwagi na drobne incydenty, takie jak przezywanie czy żartowanie z ucznia, wydaje się istotne w świetle przedstawionych badań, ponieważ może prowadzić do poważnych konsekwencji. Nigdy nie możemy być pewni, w jaki sposób uczniowie zinterpretują takie zachowania i jakie sami podejmą działania. Wyraźnie widać, że uczniowie sami zauważają trudności z określeniem powagi incydentu i mają dylematy związane z własnym zachowaniem.</p>		<p>Zastanowić się na zajęciach dotyczącymi reagowania na przemoc, porozumienia bez przemocy; zajęciami dla młodych, które mogą ich „uwrażliwić” pokazywać granice i uczyć konkretnych narzędzi reagowania → pokazy</p>

	Tendencja ta jest także widoczna w badaniu polskich uczniów szkół średnich, którzy wyraźnie deklarowali, że głównym czynnikiem powstrzymującym ich przed interwencją jest niepewność, co powinni zrobić (Wójcik, 2018; Wójcik, Mondry, 2017)."		filmów o bullingu
Raport skrócony: „Kultura w życiu dzieci i młodzieży” Autorka raportu Justyna Nowakowska (NCK) str. 9	„Co jest ważne dla młodych ludzi? Relacje Czas spędzony z bliskimi (szczególnie rówieśnikami, ale też rodzeństwem, rodzicami) pozwala im się poczuć bezpiecznie. Relaks i odskocznia Młodzi czują się obciążeni szkołą i codziennymi obowiązkami. Spotkania ze znajomymi to szansa na oderwanie się od problemów i zwykłą wspólną zabawę.”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	Działania, które nie będą zbyt wymagające, które będą tworzyć odskocznie od obowiązków i będą nastawione na BUDOWANIE RELACJI. Nie możemy narzucać konkretnych rozwiązań, lepiej wspólnie z młodzieżą tworzyć przestrzeń do kreowania pomysłów lub po prostu bycia ze sobą.
jw. str. 10	„Co jest ważne dla młodych ludzi? Ekologia i zaangażowanie społeczne. Młodzi ludzie interesują się aktualnymi problemami społecznymi – szczególnie tymi poruszonymi w mediach. Czują też potrzebę rozmawiania z zaufanymi dorosłymi o kwestiach światopoglądowych.”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	Wypracować z młodzieżą formy spotkań i dyskusji o problemach współczesnego świata, o ich problemach (może zapraszać ekspertów poszczególnych dziedzin)
j.w str. 11	„Młodzi ludzie – poza własnym czasem wolnym – nie znajdują przestrzeni, w której mogliby decydować sami o swoich sprawach, szczególnie tych o większej wadze. Często nie czują się wspierani w dążeniu do samodzielności i odnoszą wrażenie, że dorośli nie chcą zrozumieć ich problemów i potrzeb.”	Chcemy dowiedzieć jakie działania możemy im zaproponować w dłuższej perspektywie	Tworzyć przestrzeń gdzie uczą się podejmowania decyzji, gdzie mogą dostać wsparcie, ale sami decydują, zarządzają

